

## **ИЗВЕШТАВАЊЕ У СТЕЧАЈНОМ ПОСТУПКУ И НАЧЕЛО ТРАНСПАРЕНТНОСТИ**

Јавним приступом информацијама обезбеђује се ефикасније обавештавање поверилаца и заинтересованих лица о свим фазама одређеног стечајног поступка. Закон о стечају и Национални стандарди за управљање стечајном масом прописују да јавно објављивање свих података о стечајним поступцима врше:

- надлежни суд;
- одговарајући регистри;
- овлашћена организација (Агенција за лиценцирање стечајних управника).

Закон о стечају прописује и да се сви огласи, решења и други акти суда, на дан доношења, објављују на огласној табли и електронској огласној табли суда, као и да се, када је то прописано, решења и други акти суда достављају одговарајућем регистру у циљу јавног објављивања на интернет страни тог регистра или на други одговарајући начин, уколико тај регистар нема своју интернет страну.

Национални стандард о извештавању и обавештавању Агенције за лиценцирање стечајних управника - Национални стандард број 4, прецизира списак документације коју је стечајни управник у обавези да, по пријему или изради, достави Агенцији за лиценцирање стечајних управника.

Сходно одредбама Закону о стечају и Националним стандардима за управљање стечајном масом, стечајни управник израђује:

- Извештај о раду привременог стечајног управника у претходном стечајном поступку, уколико је као мера обезбеђења одређено именовање привременог стечајног управника;
- Почетни стечајни биланс са извештајем о економско финансијском положају стечајног дужника;
- Тромесечне извештаје о току стечајног поступка и стању стечајне масе;
- Извештај разрешеног стечајног управника о току стечајног поступка и стању стечајне масе од дана отварања стечајног поступка до дана разрешења;
- Обавештење о намери, плану, начину и роковима продаје имовине стечајног дужника и обавештење стечајног управника стечајном судији да се кварљива роба изложи продаји;
- Обавештење које по извршеној продаји стечајни управник доставља одбору поверилаца, а које садржи податке о продаји, условима продаје и постигнутој цени;
- Листу признатих и оспорених потраживања стечајних и разлучних поверилаца;
- Нацрт решења за главну, делимичну деобу, завршну и накнадну деобу;
- Обавештење о намирењу разлучних поверилаца са обрачуном у прилогу;
- Обавештење о прихватању захтева за излучење са доказом о праву својине;
- Завршни рачун;
- Осталу документацију и извештаје.

Извештаји које израђује стечајни управник морају бити прецизни, потпуни и са додатним објашњењима, уколико је то потребно, како би повериоци и заинтересована лица имали јасну слику о променама и предузетим активностима у току стечајног поступка.

**Почетни стечајни биланс  
са извештајем о економско финансијском положају стечајног дужника**  
(члан 109. Закона о стечају и Национални стандарди број 2 и 3 )

Након доношења решења о отварању стечајног поступка, стечајни управник израђује потпун и свеобухватан попис имовине стечајног дужника, листу дужника и листу поверилаца стечајног дужника и процењује вредност имовине стечајног дужника, како би сачинио почетни стечајни биланс и извештај о економско финансијском положају стечајног дужника, а који извештај стечајни управник припрема за потребе одржавања првог поверилачког рочишта.

Извештај обухвата информације о економско-финансијском стању стечајног дужника на дан отварања стечајног поступка на основу којих стечајни повериоци одлучују о начину спровођења стечајног поступка. Извештај израђује стечајни управник и одговоран је за тачност и свеобухватност унетих података и исти сачињава на основу свих расположивих информација којима располаже у моменту израде извештаја.

Почетни стечајни биланс са извештајем о економско финансијском положају стечајног дужника повериоцима олакшава процену могућности намирења потраживања и дају почетну слику стечаја. Сачињава се на основу процене целокупне пописане имовине стечајног дужника и њихових обавеза на дан отварања стечајног поступка, као и предрачуна трошкова стечајног поступка и обавеза стечајне масе, с тим да се потраживања различитих поверилаца не укључују у укупну суму потраживања.

Стечајни управник већ приликом пописа имовине врши процену ликвидационе вредности сваког појединачног дела имовине. За потребе процене вредности имовине стечајног дужника, стечајни управник може ангажовати стручна лица, уз сагласност стечајног судије, руководећи се критеријумом њихове стручности и поузданости. Имајући у виду да почетни стечајни биланс са извештајем о економско финансијском положају стечајног дужника повериоцима треба да омогући реално сагледавање вредности имовине стечајног дужника из свих напред наведених разлога, за сваку позицију имовине треба дати одговарајуће образложење.

Посебан проблем код евидентирања непокретне имовине (који се не појављује у приватним стечајевима јер се ради о непокретностима у приватној својини), представља могућност да је Агенцији за реституцију поднет захтев за враћање одузете имовине и обештећење, с обзиром да је Законом о враћању одузете имовине и обештећењу прописано да је обвезник враћања подржављене имовине у натуралном облику Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, јавно предузеће, привредно друштво или друго правно лице чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, привредно друштво са већинским друштвеним капиталом и задруга, укључујући и **привредна друштва и задруге у поступку стечаја и ликвидације**, а који је, на дан ступања на снагу овог закона, власник, држалац или носилац права коришћења, односно располагања на подржављеној имовини - у односу на право које му припада. Имајући у виду да највише грешака настаје приликом уноса непокретне имовине, следи пример секције Објекти у извештају о економско финансијском стању стечајног дужника у стечајном поступку у коме је за стечајног управника именована Агенција за лиценцирање стечајних управника:

## I Имовина стечајног дужника

Укупан износ ликвидационе вредности објеката : 63.275.240,00

### 1. Објекти

Ред. бр.	Назив објекта	Власнички статус	Локација	Нето површина	Књиговодствена вредност на дан	Ликвидациона вредност
1.	Зграда трговине - ПРОДАВНИЦА ПРЕХРАМБЕНЕ РОБЕ, л.н. 743 КО Горњи Буниброд	Друштвена својина	1094 (Буниброд)	73,00	0,00	690.000,00
2.	Остала зграда - МАГАЦИН, л.н. 42 КО Лесковац	Друштвена својина-држалац	2306 (Лесковац)	5.175,00	0,00	42.316.320,00
3.	Остале зграде - ЗАНАТСКА РАДИОНИЦА, л.н. 42 КО Лесковац	Друштвена својина	2306 (Лесковац)	160,00	0,00	857.720,00
4.	Остале зграде - УПРАВА, л.н. 42 КО Лесковац	Друштвена својина	2306 (Лесковац)	406,00	0,00	15.152.400,00
5.	Остале зграде - МАГАЦИН БР.5, л.н. 42 КО Лесковац	Друштвена својина-држалац	2306 (Лесковац)	301,00	0,00	3.130.400,00
6.	ПОРТИРНИЦА	Ванљично власништво	2306 (Лесковац)	8,00	0,00	110.400,00
7.	СТОПАРСКА РАДИОНИЦА	Ванљично власништво	2306 (Лесковац)	68,00	0,00	598.000,00
8.	Продавница број 53 - Барака	Ванљично власништво	2306 (Лесковац)	50,00	0,00	420.000,00
Укупно:				6.241,00	0,00	63.275.240,00

#### Коментар

Објекти под редним бројевима 2 и 5 су изграђени без одобрења за градњу.

Објекат под редним бројем 2 је етажиран (ПР+1СП), а површина објекта у основи је 5175 м<sup>2</sup>, као и објекат под редним бројем 4 (ПР+2СП), а површина објекта у основи је 406 м<sup>2</sup>.

Објекат под редним бројем 3 је са обимом удела од 160/385 идеалних делова, а површина објекта у основи износи 385 м<sup>2</sup>.

Објекти под редним бројем 6, 7 и 8 нису уписани у базу катастарског оператера Лесковац.

Стечајни дужник је у државини објекта - виле у Сијаринској Бањи, чији ће власнички статус, површина и ликвидациона вредност бити накнадно утврђени.

Наведени објекти су у лошем стању, без редовног одржавања. На објекту под редним бројем 4 је успостављена хипотека, од стране Пореске управе Филијала Лесковац. Ликвидациона вредност објеката износи 63.275.240,00 динара.

У конкретном примеру, стечајни дужник располаже имовином у друштвеној својини, с тим што нема дозволе за изградњу ни употребне дозволе за све објекте, те је уписана врста права – држалац. У овом случају постоји могућност да су Агенцији за реституцију поднети захтеви за враћање одузете имовине и обештећење, те стечајни управник од исте мора да тражи обавештење о евентуално поднетим захтевима. У овој фази стечајног поступка, стечајни управник, због кратких рокова, није у могућности да провери да ли постоје поднети захтеви, али то мора обавезно да учини пре израде продајне документације. С обзиром да подаци из извештаја о економско финансијском стању стечајног дужника, осим за већ наведене потребе поверилаца, служе и

стечајном управнику за израду других извештаја, изјашњења стечајном судији и поверилачким органима итд, из практичних разлога би било добро да се поред назива објекта упише број листа непокретности, поред облика својине (колона Власнички статус) и врста права стечајног дужника на имовини (својина, држалац, корисник), а поред катастарске парцеле - да се налази и назив катастарске општине. Приликом уноса података о имовини у ЕРС, постоје посебна поља за све наведено, али се приликом генерисања не налазе у извештају. У примеру се може уочити да је за сваку позицију имовине дато одговарајуће образложење по питању дозвола, етажирања објеката, идеалних делова и објекта за који стечајни управник само има усмена сазнања да би могао бити у својини стечајног дужника, али нема довољно података ни документације да би га и проценио као његову имовину.

Повериоце посебно интересује ликвидациона вредност имовине, с обзиром да на основу ње врше процену могућности намирења својих потраживања. У Националном стандарду број 2 – Национални стандард о попису имовине, процени вредности и почетном стечајном билансу стечајног дужника дата је дефиниција ликвидационе вредности тако да:

**"Ликвидациона вредност представља новчани износ који би се остварио продајом имовине на датом тржишту у разумном року."**

У пракси су уочени многобројни проблеми приликом прегледа процене имовине стечајног дужника, а неки од њих су:

- стечајни управник је захтевао да проценитељ процени објекте које није преузео приликом уласка у посед, а нема ни неходну документацију;
- непотпуна и неадекватна имовинско правна документација на основу које је вршена процена (листови непокретности стари неколико година; уместо листова непокретности-изводи штампани са сајта РГЗ; изводи из земљишних књига иако је на снази катастар непокретности итд);
- процена нето површине објеката уместо бруто површине (када треба проценити цео објекат а не пословне просторије унутар објеката, тзв. посебне делове који се уписују у В лист листа непокретности);
- процена објеката само у основи, иако је објекат етажиран (на пр. уместо 200м<sup>2</sup>, процењено је само 100м<sup>2</sup>), а у листу непокретности је уписано етажирање или је проценитељ утврдио мерењем на терену, или се може уочити на фотографијама објеката које су у прилогу процене (уколико их има);
- процена удела у зависним предузећима са ликвидационом вредношћу нула, без детаљне анализе и процене зависних предузећа;
- с обзиром да стечајни управник може сам да изврши процену, има и случајева да се изврши процена објекта у својини стечајног дужника, на земљишту у својини стечајног дужника, тако да је приземни објекат у основи веће површине него што је сама парцела итд.

Иако до доношења решења о банкротству, стечајни управник не може оглашавати продају имовине стечајног дужника (осим кварљиве робе) већ у првим данима од отварања стечаја може имати слику о томе да ли би повољнија била продаја стечајног дужника као правног лица или појединачних делова имовине. Националним стандардом број 2 предвиђено је да, уколико је делатност стечајног дужника таква да би продаја стечајног дужника као правног лица омогућила повољније намирење поверилаца, поред процене појединачних делова имовине, врши се и процена стечајног дужника као правног лица. У овом случају, за потребе процене користи се приносни метод (метод дисконтованих новчаних токова), као и друге методе које су у складу са Међународним рачуноводственим стандардима.

Уколико је стечајни управник мишљења да би продаја стечајног дужника као правног лица омогућила повољније намирење поверилаца, након сагласности одбора поверилаца и обавештавања разлучних и заложних поверилаца, ангажује проценитеља, који треба да уради:

1. Процену имовине по ЛВ методи;
2. Процену правног лица, коју проценитељи зависно од специфичности стечајног дужника и **стручности** углавном раде по ЛВ методи и ДНТ методи.

Процену стечајног дужника као правног лица треба радити у случајевима када стечајни дужник има делатност и који може да ради, као и у изузетно екстремним случајевима када је сва имовина у спору и не може се продати имовина стечајног дужника.

Приликом прегледа процене стечајног дужника као правног лица честе су и грешке, а неке од њих су:

- ангажовање проценитеља који раде процену правног лица, а немају у свом тиму правника, па у процену уносе ограничења различите садржине: на пример – "документација и правни статус имовине нису предмет правне анализе" или "ова процена се не може даље дистрибуирати без сагласности проценитеља" итд; најјефтинији проценитељ може на крају бити најскупљи због изгубљеног времена на безбројне корекције процене;
- високи проценти "дисконта" на поједине категорије имовине (залихе, потраживања итд) у оквиру процене правног лица, без детаљне анализе истих;
- проценитељи у већини случајева не процењују судске спорове у оквиру процене правног лица, али и не констатују да исти остају на стечајној маси;
- проценитељи процењују у оквиру процене правног лица и објекте које стечајни дужник користи, а који нису у његовој својини, већ уписани као државна својина, на државном земљишту, али су евидентирани у књиговодству стечајног дужника;
- проценитељи наводе да врше процену капитала, што је терминолошки неисправно, јер капитал као рачуноводствена категорија представља разлику између имовине и обавеза, а обавезе се у стечају не процењују;
- процена правног лица тако што су објекте груписани по целинама и урађена "интерна препарцелација" земљишта и то тако што је препарцелисана катастарска парцела у својини РС на којој стечајни дужник има право коришћења, затим катастарска парцела на којој је уписано друго правно лице али се на истој налазе објекти стечајног дужника и катастарска парцела у својини стечајног дужника.

Резултат погрешне процене вредности имовине стечајног дужника је погрешан почетни стечајни биланс, који може код поверилаца створити погрешну слику о могућности намирења њихових потраживања, као и о одлучивању о даљем току стечајног поступка.

Специфичност код процена вредности представљају и потраживања стечајног дужника од његових дужника. Она су део имовине који није у државини стечајног дужника; подложнија су променама, тј. пропасти, те је зато законодавац предвидео застој у застари од годину дана од дана отварања стечаја. Стечајни управник треба што реалније да процени могућност наплате ових потраживања, јер очекивани проценат може увећати или умањити вредност стечајне масе. Националним стандардима није предвиђено посебно поглавље које третира ову област.

Приликом евидентирања имовине стечајног дужника која је под теретом, мора се обратити посебна пажња на тачан унос имовине под теретом, стога што се дешавало да се уместо на објектима терет евидентира на земљишту, што утиче и на погрешне износе у почетном стечајном билансу, због различите ликвидационе вредности појединих ставки имовине. Такође, постоје и случајеви да стечајни управник не провери у регистру залога да ли су уписани терети на покретној имовини и исте и не евидентира у извештају о економско финансијском стању стечајног дужника.

У овој фази стечајног поступка, када још увек нису испитане пријаве потраживања, стечајни управник евидентира потраживања поверилаца на основу доступне документације и пословних књига. Иако је у листи поверилаца уочљиво да ли су обавезе исказане са каматом до дана отварања стечајног поступка или без ње, требало би у напомени код укупних обавеза то нагласити, као и да ће основаност потраживања поверилаца бити утврђена у поступку испитивања пријављених потраживања. Ово стога што има случајева да су повериоци на основу података из извештаја о економско финансијском стању стечајног дужника покретали парнице за утврђивање свог потраживања.

### **Тромесечни извештаји о току стечајног поступка и стању стечајне масе (члан 29. Закона о стечају и Национални стандард број 4)**

Законом о стечају и Националним стандардима за управљање стечајном масом, осим садржаја извештаја, прописано је и да стечајни управник извештаје доставља стечајном судији у писаном облику, а одбору поверилаца и Агенцији за лиценцирање стечајних управника електронским путем. Извештај садржи:

- 1) списак имовине која је продата, пренесена или на други начин отуђена,
- 2) списак готовинских прилива и одлива учињених у току периода,
- 3) почетно и крајње стање на рачуну стечајног дужника,
- 4) списак обавеза стечајног дужника,
- 5) списак ангажованих стручњака и износе који су им исплаћени.

Након приказа података из почетног стечајног биланса (Извештај о економско финансијском стању стечајног дужника на дан отварања поступка стечаја) или биланса из претходног извештајног периода, следе табеле о променама на имовини и обавезама у току извештајног периода. Одбор поверилаца али и други органи стечајног поступка треба да имају информације о утврђеним обавезама по основу утврђених потраживања. Код већег броја стечајних дужника због накнадних пријава и допунских рочишта, тај податак се стално мења, те је неопходно ажурно евидентирање ових обавеза, као и исплате истих.

У делу приказивања трошкова стечајног поступка, налази се колона о одобреним трошковима стечајног поступка од стране стечајног судије, јер се често дешава да се због лошег плана трошкова, али и због настајања неподвижених трошкова, заборави подношење додатног трошковника, односно допуне трошковника стечајном судији на одобрење, као што се може видети из следећег примера, на позицији 17-Накнаде за заступање (адвокати, брокери):

## Обавезе стечајне масе

Врста одлива	Неизмирене обавезе на почетку извештајног периода	Одобрени планирани трошкови по закључку стечајног судије	Стварно настали трошкови у извештајном периоду	Плаћени трошкови у извештајном периоду	Неизмирене обавезе на крају извештајног периода
1. Канцеларијски материјал	0,00	11.000,00	5.801,00	5.801,00	0,00
2. Електрична енергија	0,00	3.600,00	3.247,57	2.064,62	1.182,95
3. Комуналне услуге	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Гориво и мазиво	0,00	17.000,00	12.500,00	12.500,00	0,00
5. Пошта и телефон	0,00	10.000,00	5.551,00	3.651,00	1.900,00
6. Набавка сировина и репроматеријала	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
7. Текуће одржавање	2.180,00	16.000,00	11.465,00	11.465,00	2.180,00
8. Платни промет	0,00	9.000,00	5.340,00	5.340,00	0,00
9. Премија осигурања	0,00	43.500,00	34.672,68	23.115,12	11.557,56
10. Премија додатног осигурања ст. управника	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11. Трошкови проф. обезбеђења имовине	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12. Вештачења и процене	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13. Дневнице и путни трошкови	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14. Бруто зараде по уговору о раду	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15. Бруто зараде по уговору о делу	0,00	259.500,00	259.500,00	259.500,00	0,00
16. Књиговодствене услуге	0,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	0,00
17. Накнаде за заступање (адвокати, брокери)	0,00	0,00	48.000,00	32.000,00	16.000,00
18. Порези (на имовину, добит, кап. добит)	754.594,30	54.000,00	0,00	0,00	754.594,30
19. Административне таксе	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20. ПДВ	0,00	121.000,00	0,00	0,00	0,00
21. Камате и други финансијски расходи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
22. Трошкови оглашавања	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
23. Трошкови продаје имовине	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
24. Остали трошкови стечајне масе	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
25. Тарифа АЛСУ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Орочење средстава		0,00		32.700.000,00	
- Повраћај депозита				0,00	
<b>Укупно</b>	<b>756.774,30</b>	<b>589.600,00</b>	<b>431.077,25</b>	<b>33.100.436,74</b>	<b>787.414,81</b>

И у овом извештају је неопходно навести додатна објашњења, како би повериоци и заинтересована лица имали јасну слику о променама и предузетим активностима у току стечајног поступка. На пример:

- уколико стечајни дужник има више рачуна и благајну, у образложењу треба навести стање на сваком рачуну појединачно, као и стање у благајни. Уколико стечајни дужник има девизне рачуне, треба навести стање на сваком од њих – у валути и у динарској противвредности. Код потраживања се може навести колико се односи на ненаплаћена потраживања пре стечаја, а колико у току стечајног поступка; за залихе шта их чини, а за уделе и акције - код којих привредних друштава;

- у коментару уз табелу "Повећање вредности имовине" треба дати све потребне информације о оствареном повећању вредности имовине: која имовина је накнадно пронађена, процена њене вредности, обрачун позитивних курсних разлика, која имовина је набављена и по којим ценама, итд;
- у коментару уз табелу "Умањење вредности имовине" треба дати све потребне информације о оствареном умањењу вредности имовине (за коју имовину је накнадно утврђено да није власништво стечајног дужника, процена њене вредности, обрачун негативних курсних разлика, итд.);
- у делу трошкова стечајног поступка, у колону **СТВАРНО НАСТАЛИ ТРОШКОВИ У ИЗВЕШТАЈНОМ ПЕРИОДУ** уносе се фактурисане и укалкулисане обавезе које се односе на период. Укупан износ у овој колони треба да буде једнак укупном износу у спецификацији улазних фактура, која се у електронском облику доставља уз извештај. То значи да у спецификацији улазних фактура треба навести не само трошкове настале по основу примљених фактура већ и трошкове који се обрачунавају (као што су бруто зараде, прелиминарна награда стечајном управнику, накнада трошкова чланова одбора поверилаца, накнаде Агенцији за лиценцирање стечајних управника и др.) или плаћају по решењу (порези, судске и административне таксе и др.). У коментару ове табеле, посебно образложити уколико су стварно настали трошкови већи од одобрених трошкова, као и разлоге неплаћања трошкова када на текућем рачуну има средстава за измирење истих.

На крају извештаја у делу **АКТИВНОСТИ У ИЗВЕШТАЈНОМ ПЕРИОДУ** треба описати све активности које су настале у извештајном периоду. То значи да треба описати ток стечајног поступка, а уколико нема никаквих промена у току периода треба навести разлоге због којих се поступак стечаја не закључује. Овај део извештаја је јако битан, јер се на завршном рочишту, када стечајни управник образлаже завршни рачун стечајног дужника са свим приходима и расходима, одлучује и о награди стечајног управника, која може бити и увећана ако је стечајни управник добро и квалитетно радио.

**Пример** евидентирања промена на имовини стечајног дужника након кориговања вредности по основу процене вредности објеката, земљишта, опреме и залиха:



## 1 Списак имовине која је продата, пренесена или на други начин отуђена

### 1a Почетни стечајни биланс или биланс из претходног месеца

Имовина		На дан 01.01.2016.
1.	Готовина и готовински еквиваленти	143.772,40
2.	Орочена средства	0,00
3.	Депозит за продају имовине и/или закуп	0,00
4.	Дати аванси	0,00
5.	Потраживања	11.549.179,80
6.	Залихе	2.465.730,00
7.	Удели или акције код других лица	0,00
8.	Лиценце и патенти	0,00
9.	Некретнине, постројења, опрема и биолошка средства	261.372.654,80
10.	Остала имовина	0,00
Укупно без депозита		275.531.337,00

#### Коментар

Стечајни биланс на почетку извештајног периода се састоји од следеће имовине:

- Готовина и готовински еквиваленти у износу од 143.772,40 динара налазе се на следећим рачунима стечајног дужника:
  - код Банке Поштанска штедионица АД Београд у износу од 143.772,40 динара
  - код Еуробанке у износу од 0,00 динара.
- Потраживања у укупном износу од 11.549.179,80 динара која се односе на:
  - потраживања која су настале пре покретања стечаја у износу од 1.344.356,00 дин (планирана наплата износи 10%), и
  - потраживања која су настала у току стечаја у износу од 10.204.823,80 дин. и наплатива су.
- Вредност залиха укупно износи 2.465.730,00 динара и
- Вредност некретнина, постројења и опреме укупно износи 261.372.654,80 динара (грађевински објекти 194.615.844,80 динара и постројења и опрема 66.756.810,00 динара).

Укупна вредност имовине стечајног дужника на дан 01.01.2016. године износи 275.531.337,00 динара.

#### Процењене ликвидационе вредности:

Објеката и земљишта	220.420.658,30
Опreme	49.080.375,60
Залиха	<u>1.873.954,80</u>
	271.374.988,70

Процењена вредност објеката, земљишта и опреме (без залиха) износи 269.501.034,20 динара. Како би уписао процењене вредности некретнина, постројења и опреме, стечајни управник је морао да изврши корекцију сваке ставке имовине појединачно, те је код једних дошло до повећања у укупном износу од 84.818.547,00 динара, а код других до умањења вредности у износу од 76.390.167,60 динара.

Потраживања су увећана за износ од 4.069.360,69 динара по основу фактурисања закупа, а умањена у износу од 2.034.454,68 динара по основу наплате потраживања.

Проценом је утврђена вредност залиха у износу од 1.873.954,80 динара, а како је њихова вредност на почетку периода износила 2.465.730,00 динара, исте је требало умањити у износу од 591.775,20 динара.

У току периода било је промена на пословним рачунима стечајног дужника (прилив у износу од 2.186.683,48 динара и одлив у износу од 2.209.157,66 динара), као што је приказано у следећој табели:

### **3а Почетно и крајње стање на пословним рачунима**

1.	Почетно стање на рачунима (са депозитом)	01.01.2016.	143.772,40
2.	Укупан прилив		2.186.683,48
3.	Укупан одлив		2.209.157,66
4.	Позитивне курсне разлике и евентуално накнадно пронађена новчана средства		0,00
5.	Негативне курсне разлике и друга евентуална смањења новчаних средстава		0,00
6.	Крајње стање на рачунима (са депозитом)	31.03.2016.	121.298,22

Упоредни приказ вредности имовине на почетку извештајног периода, корекција вредности у току периода и на крају извештајног периода:

Имовина	Вредност на почетку периода	Увећање	Умањење	Вредност на крају периода
Готовина	143.772,40	2.186.683,48	2.209.157,66	121.298,22
Потраживања	11.549.179,80	4.069.360,69	2.034.454,68	13.584.085,81
Залихе	2.465.730,00		591.775,20	1.873.954,80
Некретнине, постројења и опрема	261.372.654,80	84.518.547,00	76.390.167,60	269.501.034,20
Укупно	275.531.337,00			285.080.373,03

Након спроведених корекција по основу процене имовине стечајног дужника и наплате потраживања, следи стечајни биланс на крају периода:

## 5 // Стечајни биланс на крају периода

Имовина		На дан	31.03.2016.
1.	Готовина и готовински еквиваленти		121.298,22
2.	Орочена средства		0,00
3.	Депозит за продају имовине и/или закуп		0,00
4.	Дати аванси		0,00
5.	Потраживања		13.584.085,81
6.	Залихе		1.873.954,80
7.	Удели или акције код других лица		0,00
8.	Лиценце и патенти		0,00
9.	Некретнине, постројења, опрема и биолошка средства		269.501.034,20
10.	Остала имовина		0,00
Укупно без депозита			285.080.373,03

### Коментар

Стечајни биланс на крају извештајног периода се састоји од следеће имовине:

1. Готовина и готовински еквиваленти у износу од 121.298,22 динара налазе се на следећим рачунима стечајног дужника:

- код Банке Поштанска штедионица АД Београд у износу од 121.298,22 динара
- код Еуробанке у износу од 0,00 динара.

5. Потраживања у укупном износу од 13.584.085,81 динара која се односе на:

- потраживања која су настале пре покретања стечаја у износу од 1.344.356,00 дин (планирана наплата износи 10%), и
- потраживања која су настала у току стечаја у износу од 12.239.729,81 дин. и наплатива су.

6. Вредност залиха укупно износи 1.873.954,80 динара.

9. Вредност некретнина, постројења и опреме укупно износи 269.501.034,20 динара (грађевински објекти 220.420.658,60 динара и постројења и опрема 49.080.375,60 динара).

Укупна вредност имовине стечајног дужника на дан 31.03.2016. године износи 285.080.373,03 динара.

На основу свега наведеног, може се закључити да када су почетни стечајни биланс и тромесечни извештаји о току стечајног поступка и стању стечајне масе прецизни и свеобухватни, није тешко урадити завршни рачун и завршни извештај стечајног управника.

## **Завршни рачун и завршни извештај** (члан 27. Закона о стечају и Национални стандард број 7)

Поступак стечаја се сматра завршеним након што је уновчена имовина стечајног дужника, покривени трошкови поступка, измирене обавезе стечајне масе и исплаћени повериоци. За разлику од биланса отварања стечаја, чија тачност зависи од потпуног обухватања имовине стечајног дужника и од објективно утврђених ликвидационих вредности те имовине, код завршног рачуна испуњење захтева за потпуношћу биланса се остварује потпуним преузимањем у евиденцији имовине и обавеза стечајног дужника на дан отварања стечаја. Уколико су ови услови испуњени, тешкоћа у процењивању позиција нема, јер су у овом билансу исказани приливи и одливи готовине.

Састављањем и презентацијом завршног рачуна, стечајни управник полаже рачун о:

- уновчењу имовине стечајног дужника;
- исплати трошкова стечајног поступка и обавеза стечајне масе и исплати обавеза према повериоцима.

У оквиру завршног рачуна потребно је исказати остварене приливе готовине и то како оне који су последица уновчења појединих имовинских предмета, тако и приливе готовине настале по основу прихода остварених током поступка стечаја, као што су примера ради, приходи од закупнине или приходи од камата.

Одливи готовине за потребе израде завршног рачуна треба да буду класификовани према основама обавеза ради чијег измирења су настали на:

- одливе по основу измирења обавеза за трошкове стечајног поступка,
- одливе по основу обавеза стечајне масе,
- одливе по основу измирења обавеза према повериоцима.

Обавезе према повериоцима у завршном рачуну треба да буду рашчлањене по врсти обавеза (разлучни и стечајни повериоци), а стечајни повериоци и према исплатном реду. О свакој од обавеза треба пружити податке о висини утврђене обавезе, исплаћеном износу и проценту намирења. За разлику од процента намирења стечајних поверилаца који се утврђује на основу почетног стечајног биланса, овај процента намирења је коначан и показује степен исплате обавеза према повериоцима.

Како се завршни рачун саставља за потребе одржавања завршног рочишта пре него што је поступак стечаја и формално завршен, у њему се могу јавити резервисања за трошкове стечајног поступка и за обавезе стечајне масе, ако се до окончања поступка или након њега очекује њихов настанак. Присутно је мишљење економских стручњака да, у Закону о стечају и Националним стандардима за управљање стечајном масом, завршном рачуну у стечају није посвећена довољна пажња. Законске одредбе се задржавају на прописивању обавезе за састављање завршног рачуна, не баве се питањем форме и садржине овог извештаја, а степен рашчлањавања појединих позиција је скроман. Потребне додатне информације о њима, стечајни управник треба да пружи у завршном извештају који прати овај завршни рачун. Тако би, примера ради, било важно пружити информације о томе шта чини трошкове стечајног поступка, или информације о томе колики су приливи готовине остварени уновчењем појединих група имовине стечајног дужника (приливи по основу уновчења непокретне имовине, опреме, финансијских средстава и слично).

У **примеру** који следи (стечајни управник АЛСУ-Центар за стечај), по правоснажности решења за главну деобу делимично су исплаћени повериоци првог исплатног реда, није уновчена целокупна имовина стечајног дужника, даље трајање стечајног поступка би довело само до увећања трошкова, те је стечајни управник предложио доношење решења на завршном рочишту којим ће се усвојити завршни рачун, а неуновчена имовина пренети на повериоце.

Неуновчену имовину су чинила:

#### ПОТРАЖИВАЊА ПО ОСНОВУ СУДСКИХ ПОСТУПАКА

Табела 1

Ред. бр.	Назив дужника	Број предмета	Износ потраживања
	<b>УКУПНО:</b>		<b>1.787.497,25</b>

#### ПОТРАЖИВАЊА ПО ОСНОВУ ОТКУПА СТАНОВА НА РАТЕ

Стечајни дужник поседује обезбеђена потраживања по основу уговора о откупу стана на рате за 42 стана (ревалоризација извршена на дан \_\_\_\_\_) и то:

Табела 2

Ред. бр.	Име и презиме	м <sup>2</sup>	Адреса	Основ власништва	Преостали износ дуга
	<b>УКУПНО:</b>				<b>24.998.315,72</b>

С обзиром да је стечајни управник у обавези да уновчи целокупну имовину, па и предметна потраживања по основу уговора о откупу стана, у више наврата тражено је писмено да се купци станова на рате изјасне да ли желе да отплате преостале рате, међутим, нико од наведених купаца станова није поднео захтев за отплату преосталих рата у целости, тако да се ова потраживања преносе повериоцима.

#### СТАНОВИ У СВОЈИНИ СТЕЧАЈНОГ ДУЖНИКА У ТРАЈНОМ ЗАКУПУ

Стечајни дужник поседује 10 станова који су под теретом трајног закупа. Ова имовина није уновчена из разлога што закупци и поред добијених обавештења од стране стечајног управника нису изразили спремност за куповину наведених станова.

Табела 3

Ред. бр.	Име и презиме носиоца станарског права	м <sup>2</sup>	Адреса	Основ станарског права	Ликвидациона вредност
	<b>Укупно</b>				<b>6.917.620,00</b>

**УКУПНА ИМОВИНА ЗА РАСПОДЕЛУ ПОВЕРИОЦИМА (I+II+III)**

**33.703.432,97**

Да би се неуновчена имовина расподелила повериоцима, стечајни управник је морао да изврши:

1. Обрачун процента учешћа поверилаца првог исплатног реда у износу потраживања на основу неотплаћених рата за откуп станова;
2. Обрачун процента учешћа поверилаца другог исплатног реда у износу потраживања на основу неотплаћених рата за откуп станова;
3. Обрачун процента учешћа поверилаца трећег исплатног реда у износу потраживања на основу неотплаћених рата за откуп станова и по основу извршних поступака пред надлежним судовима;
4. Обрачун идеалних делова на становима у својини стечајног дужника који се преносе повериоцима;
5. Обрачун намирења поверилаца првог исплатног реда кроз пренос потраживања по основу откупа станова на рате;
6. Обрачун намирења поверилаца другог исплатног реда кроз пренос потраживања по основу откупа станова на рате;
7. Обрачун намирења поверилаца трећег исплатног реда кроз пренос потраживања по основу извршних поступака пред надлежним судовима, потраживања по основу откупа станова на рате и преноса удела на становима у својини стечајног дужника који се преносе повериоцима.

Када се говори о завршном рачуну стечајног дужника, треба рећи и да стечајни управник има право на награду за свој рад и накнаду стварних трошкова, чију коначну висину одређује стечајни судија у време закључења стечајног поступка, а у складу са основама и мерилима за одређивање висине награде и накнаде трошкова (Правилник о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајних управника). Награђивање у стечајном поступку мора бити правично, подстицајно, али и флексибилно, тако да га је могуће применити у различитим околностима – у случају банкротства или реорганизације, код стечајних дужника различите величине, али и у специфичним околностима (нпр. приликом промене стечајног управника).

Правилником о основама и мерилима за одређивање награде за рад и накнаде трошкова стечајних управника је прописано да у случају банкротства стечајни судија може одредити и увећану награду по основу:

- 1) сложености стечајног поступка;
- 2) трајања стечајног поступка;
- 3) степену намирења стечајних поверилаца.

Овакав систем награђивања има предности, јер поред релативне једноставности, везивање награде за сложеност и трајање стечајног поступка, а нарочито за степен намирења поверилаца, мотивише управника да што је више могуће увећа вредност стечајне масе, убрза закључење стечајног поступка или оствари што виши степен намирења.

## НАЧЕЛО ТРАНСПАРЕНТНОСТИ

Путем јавног објављивања свих података о току стечајног поступка на интернет страни овлашћене организације (АЛСУ), повећава се транспарентност стечајног поступка, односно омогућава се свим заинтересованим лицима да буду обавештени о току стечајног поступка у свим његовим фазама.

Транспарентност стечајног поступка прописана је одредбама Закона и о стечају и Националним стандардима за управљање стечајном масом, на следећи начин:

- Предвиђено је да се сви огласи, решења и други акти суда, на дан доношења, објављују на огласној и електронској огласној табли суда, а решења и други акти суда, када је то прописано законом, достављају и одговарајућем регистру у циљу јавног објављивања на интернет страни тог регистра или на други одговарајући начин уколико тај регистар нема своју интернет страну, чиме се обезбеђује да повериоци и заинтересована лица буду обавештени о свим фазама стечаја одређеног стечајног дужника;
- У погледу обавеза стечајног управника, предвиђано је да предузима радње побијања уколико су исте целисходне, као и да састави и достави стечајном судији, одбору поверилаца и овлашћеној организацији извештај о економско финансијском положају стечајног дужника, чиме се додатно обезбеђује заштита имовине стечајног дужника, односно омогућава се свим заинтересованим лицима да се информишу о економско финансијском положају стечајног дужника;
- Могућност свих поверилаца и заинтересованих лица да буду обавештени о току стечајног поступка и о стању стечајне масе обезбеђује се и одредбом Закона о стечају према којој је стечајни управник дужан да извештаје стечајном судији достави у писаном облику, а одбору поверилаца и овлашћеној организацији електронским путем, која је дужна да извештаје, одмах по достављању јавно објави на својој интернет страни;
- Одбору поверилаца дата је могућност да о свом трошку ангажује стручно лице које ће извршити анализу пословања стечајног дужника, на који начин се одбор поверилаца упознаје са правним пословима и радњама стечајног дужника ради евентуалног побијања правних радњи и послова стечајног дужника;
- Прописана је дужност стечајног управника да у случају продаје јавним надметањем или јавним прикупљањем понуда исту огласи и на интернет страни овлашћене организације, у циљу веће транспарентности продаје.

Коначно, треба напоменути да у случају одсуства интереса купаца, трајање поступка, али и степен намирања нису задовољавајући. Нека решења могу поједноставити продају или је учинити транспарентнијом, те тако смањити трошкове и евентуално остварити бољу продајну цену, али ће неповољно економско окружење и даље имати пресудну улогу на коначни исход стечаја.